

Papers de Girona a Nova York

El Call jueu de Girona.

AIAC

Amb el senzill títol *Els papers de Girona*, el doctor Mitchell Serels, director de programes sefardites de la Universitat Yeshiva de Nova York, ha publicat aquest document, que esperem que aviat tinguem a l'abast els estudiosos gironins.

Els originals del segle XIV es van recuperar, com tants d'altres, en les cobertes d'uns llibres posteriors. Ha estat freqüent aquest procés. Certs documents, que en un cert moment es consideraren sense interès, eren aprofitats per fer-ne cobertes d'altres. Finalment s'ha recuperat l'autèntic valor de cada document. De tota manera aquesta utilització permet que s'hagin conservat.

Els papers de Girona van ser escrits en hebreu-català, és a dir, en català però utilitzant l'alfabet hebreu. El seu contingut reflecteix diferents detalls de la vida quotidiana en el Call de Girona: l'activitat comercial, els costums, les festes religioses i les relacions amb els gentils. En opinió del professor Serels, es tracta del document més autèntic i valuós de què es té coneixement, sobre aquest important aspecte de la vida de les comunitats dels jueus catalans. Possiblement el més valuós sigui, precisament, el fet que es tracta d'un relat sobre els esdeveniments quotidians. Igualment recull les principals activitats a què es dedicaven entre nosaltres: el comerç, la medicina, la banca i la religió. Fins i tot sembla que permet identificar un seguit d'edificis i establiments importants en la vida i activitat del Call de Girona.

Es tracta, segons el professor nord-americà, d'un veritable diari personal, escrit per una persona

culta, però que no era cap especialista. Concretament, es tracta d'un comerciant del Call gironí. Podríem dir que un majorista i que, per raó del volum i importància dels seus negocis, havia de fer regulars desplaçaments a Barcelona.

Aquesta és una part singular d'aquests «Papers», el seu autor es lamenta de la Ciutat Comtal, a la qual no dubta a qualificar d'excessivament dinàmica, i desitja enllestir els seus afers i retornar com més aviat millor a Girona. Sembla com si, malgrat que han transcorregut sis segles, la situació respecte d'ambdues ciutats no ha pas canviat gaire. En aquesta part de l'obra recuperada es dona testimoni de les activitats comercials que es mantenien entre Girona i Barcelona, en el segle XIV, no sols entre les comunitats residents en els respectius Calls. Els jueus mantenien relacions comercials i econòmiques amb els gentils. També és una part important de l'obra recuperada. Permet saber detalls d'aquestes compres i vendes.

El doctor Mitchell Serels

Pot semblar sorprenent que un treball sobre els jueus del Call de Girona s'hagi fet a l'altra banda de l'Atlàntic. Ens cal situar el seu autor i l'entorn en què desenvolupa la seva feina. Tractarem primer de l'home.

El doctor Mitchell Serels és el director dels programes sefardites de la Universitat Yeshiva de Nova York. Es tracta del primer jueu nomenat cavaller per un rei d'Espanya d'ençà de 500 anys. Recentment reconegut amb l'Ordre del Mèrit Civil. Des

d'aquesta universitat en el seu programa d'activitats acadèmiques el Dr. Serels no sols ha creat el departament d'estudis sefardites, únic en una universitat fora d'Israel; des d'aquest departament i només aquests anys s'han programat 26 cursos de l'especialitat.

Una altra de les gestions d'aquest professor ha estat la creació i millora constant de la biblioteca de «ladino» i d'hebreu català, considerada la més important també fora de l'Estat d'Israel. Els programes de cultura sefardita promoguts per aquest estudiós s'han «exportat» a diferents països de l'Amèrica llatina, especialment aquells amb comunitats sefardites importants. Ja en l'àmbit dels Estats Units, periòdicament des del departament del Dr. Serels s'organitzen les Setmanes Sefardites, que s'han presentat a Los Angeles, Miami i, naturalment, Nova York.

Anteriors treballs de recerca del professor han permès la publicació dels llibres: *Història dels jueus de Tànger, en els segles XIX i XX* i *Breu història dels jueus de Cap Verd* i com a editor, el llibre: *Del Fuego: Shefardim and the Holocaust*, tots aquests publicats en anglès i no traduïts.

La Universitat Yeshiva

Aquest centre universitari comença amb la presència dels primers jueus sefardites a Nova York, l'any 1654 en què es va fundar la primera sinagoga sefardita de la ciutat. Actualment ofereix cinc grans àrees acadèmiques: Econòmiques (Business), amb llicenciatures de

A Nova York hi ha la universitat Yeshiva, degana de les d'àmbit jueu d'Estats Units.

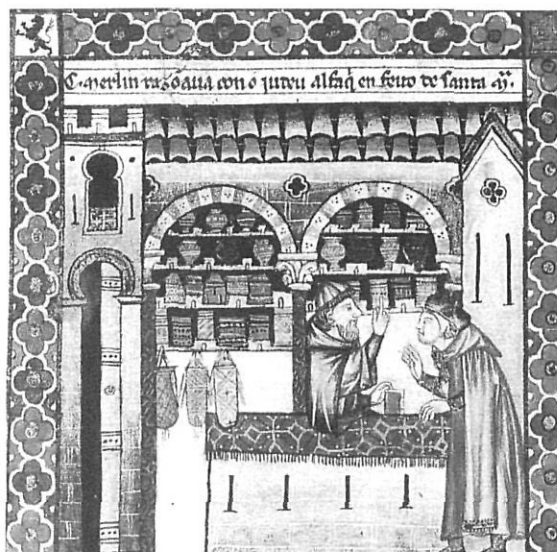
Dret mercantil, Finances, Sistemes informatius econòmics, «Management», «Marketing», Estadística econòmica i empresarial i Taxació.

L'àmbit de les Humanitats ofereix llicenciatures en Art, Llengües clàssiques, Anglès, Francès, Grec, Història, Japonès, Llatí, Bibliotecaria-arxivística, Música, Filosofia, Rus, Espanyol i Yiddish.

L'àmbit dels Estudis Jueus permet les llicenciatures en Estudis bíblics, Hebreu, Educació pel món jueu, Història dels jueus, Filosofia del món jueu, Estudis sobre el judaisme, Llengües semítiques i Talmud.

L'àmbit de les ciències naturals i matemàtiques permet les llicenciatures en Biologia, Química, Informàtica, Matemàtiques i Física en tres especialitats.

Finalment, l'àrea de les ciències socials permet les llicenciatures en Econòmiques, Ciències de l'educació, Educació física, Ciències polítiques, Psicologia i Sociologia.

El mes d'abril d'enguany aquesta universitat, degana de les d'àmbit jueu dels Estats Units, va rebre oficialment el rei Joan Carles, al qual va oferir el títol de doctor «Honoris Causa» i el màxim guardó d'aquest centre: La Medalla de Democràcia, que només havia rebut abans un altre estadista, el president Gorbatxov, el 1992.

El president de la Universitat, Norman Lamm, va valorar en l'acte de lliurament d'ambdós guardons el procés de reconciliació establert per part del cap de l'Estat, des d'aquella vella ferida oberta amb l'edicta d'expulsió. En el cinquè centenari d'aquest document, els reis van anar a la sinagoga de Madrid, per simbolitzar el retrobament entre dos pobles que no s'haurien d'haver allunyat mai.

Habitualment els idiomes utilitzats a nivell acadèmic en aquesta universitat són, per aquest ordre, anglès, hebreu i «ladino». El 15 per cent dels alumnes de la Universitat Yeshiva són d'origen sefardita.

Pels especialistes, cal dir que la descoberta de la realitat i vitalitat dels Calls de Girona ha estat molt important i ho demostra aquest primer treball. Esperem que ben aviat en puguem gaudir a Girona; en definitiva tracta de quelcom que ens és molt proper.

J. VÍCTOR GAY

La partició del Conservatori

crònica

L'enrenou que ha comportat l'aplicació de l'ESO –protagonista destacada d'algunes cròniques periodístiques–, precedida des d'abans pels nous plans d'estudis universitaris, pot haver enfosquit la reforma que va afectant, igualment, els estudis de música des de fa alguns cursos. Qui sap si es deu al fet d'haver-se produït de manera paulatina i silenciosa (per paradoxal que sembli) o per no afectar la totalitat de la població escolar, però el cert és que des del mateix moment de publicació de la LOGSE –i encara una mica abans– alguna cosa s'està bellugant en el terreny de l'ensenyament musical.

Els nous estudis musicals

L'aspecte més destacat del canvi s'ha de situar, probablement, en el fet que els estudis d'escoles de música i conservatoris hauran de transcórrer, a partir d'ara, de forma paral·lela als de règim general. Així, el grau elemental es distribueix en sis cursos, igual que l'ensenyament primari, de manera que es fixa pels dotze anys l'edat d'accés al grau mitjà, a través d'una prova d'aptitud que fins ara no existia.

Els conservatoris seran el marc on es desenvoluparà el grau mitjà, encarat a la professionalització dels músics, i estructurat en tres cicles de dos cursos cada un: els dos primers en coincidència amb l'edat de l'ESO (de 12 a 16 anys) i el darrer corresponent a la mateixa edat del Batxillerat (de 16 a 18). Si més no, aquesta és la teoria, perquè de moment es detecta molta diversitat d'edats en els grups formats fins ara. En el currículum

de cada cicle hi ocupa un lloc destacat el llenguatge musical i l'harmonia (substituïts en els últims dos cursos per una àrea d'harmonia, contrapunt, anàlisi musical i història de la música), així com l'estudi de l'instrument, la interpretació en conjunt i diverses matèries optatives, entre les quals hi figura el conjunt coral, un segon instrument o bé –en el cas del tercer cicle– els estudis d'acústica, acompanyament, informàtica i tecnologia, educació corporal, cant gregorià, folklore, organologia... (vegeu el Decret 331/1994 de 29 de setembre, DOGC núm. 1990 de 28 de desembre de 1994).

Aquesta nova ordenació i el seu règim de permanència –força més restrictiu que l'anterior– suposaran la desaparició d'un perfil d'alumne que es veia obligat a perllongar els seus estudis musicals durant molts anys, gairebé sempre combinant-los amb altres activitats acadèmiques i completant assignatures soltes de tot el conjunt que estipulava l'antic pla d'estudis (conegut com el «Pla del 1966»), sense una ordenació correlativa en cursos per any, de manera que es podien concentrar o espaiar assignatures segons la disponibilitat horària de l'estudiant i a partir d'unes quantes disposicions normatives. Igualment, suposa un canvi per la gran quantitat d'alumnes «lliures», que només anaven als conservatoris per realitzar els exàmens de cada matèria. Amb l'aplicació de la LOGSE, només l'estudiant oficial podrà obtenir el títol de grau mitjà. Ara bé, això no vol dir que es deixi fora a tot aquell que no superi o no es presenti a la prova d'accés inicial

El Conjunt Orquestral de Girona.

de grau mitjà, sinó que hom s'hi podrà incorporar en qualsevol dels sis cursos havent-se preparat per lliure, sempre que se superin les proves corresponents i hi hagi places lliures.

Els estudis a Girona

Enmig de tot aquest panorama, l'actual curs 1997-98 pot acabar resultant especialment significatiu pels estudis musicals a Girona, tota vegada que s'hi ha acabat produint un altre dels canvis anunciats de fa temps: la partició de l'antic Conservatori «Isaac Albéniz» en dues entitats diferents. Per una banda, l'Escola Municipal de Música, situada a l'edifici de la Farinera Ensesa, donarà cobertura als estudis elementals i, segurament, a d'altres ofertes concebudes des del punt de vista de servei al ciutadà, infant o adult, que es vulgui apropar a la música com a activitat de lleure o de formació personal. Per altra banda, el Conservatori –que es manté encara en l'antic edifici de les Voltes d'en Rosés– dona cabuda als tres cursos del nou grau mitjà que ja s'han implantat, ahora que es van suprimint de forma progressiva (fins al curs 2000-2001) les assignatures de l'antic «Pla del 66». En aquest cas, la Diputació de Girona (que ja formava part de l'antic consorci del Conservatori, amb l'Ajuntament i la Caixa de Girona) serà l'única corporació que figura des d'ara en l'ens autònom del Conservatori que s'ha constituït enguany. Això suposa el finançament del 20% de la despesa derivada del grau mitjà de la LOGSE, mentre el 70%

prové de la Generalitat, que no participava en l'antic consorci, i el 10% restant de les matrícules. Ara bé, aquests percentatges es refereixen només al funcionament ordinari, al qual caldrà sumar la responsabilitat que ha adquirit la Diputació en tot el terreny d'infraestructura, inversions i despeses extraordinàries.

No hi ha dubte que, com tots els canvis, aquest suposa un moment de dificultats i incerteses, que afecta sobretot els professionals implicats, però també els pares d'alumnes i els mateixos estudiants, que s'han trobat enmig de tot el procés. Però ahora, pot comportar un cert estímul el fet de moure's en un camp en el qual encara resten per resoldre la majoria de reptes plantejats actualment. Entre ells es poden comptar, pel que fa a

Catalunya, el futur Conservatori Superior encara pendent, o bé l'articulació del grau mitjà amb el batxillerat, sobre la qual falten encara molts aspectes pràctics per resoldre (l'article 23 del Decret 82/1996 preveu que només s'hagin de cursar als instituts les matèries comunes si es fa al conservatori el tercer cicle de grau mitjà). Això, per no parlar dels IESA (Instituts d'Ensenyament Secundari i Artístic) en els quals els estudis musicals s'integrarien amb el currículum ordinari. Aquesta és, precisament, una de les sortides que s'ha estudiat per al Conservatori de Girona i sobre la qual la Diputació, a través de l'ens que ha constituït, tindrà molt a dir d'ara endavant. Es podria dir que aquest és un dels principals temes apuntats a la llista de «pendents» a Girona, al costat de la necessitat ja ineludible d'un canvi d'edifici per situar-hi el grau mitjà dels nous estudis, amb totes les noves necessitats d'espais i dotacions que porta aparellades.

De moment, però, tot just s'ha encetat el camí d'una renovació incubada des de fa molts anys i que marcarà, de ben segur, diverses generacions dels nostres músics del futur.

La Jove Orquestra de Girona.

JOAN GAY I PUIGBERT